

Social enterprise in the Czech Republic

Vojtěch Beck

Abstract:

The motive for the selection of the topic of a scientific article is an increasing need for finding alternatives to tackle social exclusion and unemployment of specific target groups. The EU Commission in its Recommendation on the active inclusion of people excluded from the labor market suggests the issue of tackling social exclusion and poverty more effective application of social innovation and exploit the full potential of the social economy. Scientific aim of the paper is to highlight the new phenomenon of social entrepreneurship in the Czech Republic on the basis of a questionnaire survey done by mutual comparison of selected social enterprises in the Czech Republic, through multi-criteria decision-making methods to determine the order of social enterprises surveyed by individual selected criteria. The main research question is formulated to identify the main barriers to the creation and development of social enterprises in the Czech Republic. In the theoretical part of the paper used content analysis and descriptive method. Methods of content analysis of relevant research, scientific studies and literature and subsequent synthesis are used for finding the essential characteristics of the social economy and social enterprise and their relationships. Comparison method is analyzed in terms of socially functioning business environment in the Czech Republic. Description of the Czech social business environment is based on the outcomes of a survey on the issue of funding, organizational structure, goals of social entrepreneurship and more. The purpose of the statistical methods of the survey was to implement the collection of information from existing social enterprises in the Czech Republic. It was also used in information processing method and data analysis method of induction – is based on examining the individual phenomenon or event pursuant to which the general conclusions. Although historically, economically and socially, the Czech Republic close to the intellectual values of social entrepreneurship, and yet there is no explicit system of social entrepreneurship. There is a lack of social enterprise network infrastructure, legislative definition of the origin and functioning of social enterprises, and effective long-term financing instruments, total comprehensive concept of social entrepreneurship.

Key words

Social economy, Social enterprise, Multi-criteria decision making

ACM Computing Classification System

Applied computing, Law, social and behavioral sciences, Sociology, Economics.

■ Úvod

Sociální ekonomika a sociální podnikání jsou v současné době zmíněny v několika strategických dokumentech České republiky. Ve většině případů se jedná o jeden z nástrojů sociální integrace znevýhodněných skupin obyvatelstva. Sociální ekonomika byla zapracována do Koncepce

romské integrace na období 2010 – 2013 a je součástí Strategie boje proti sociálnímu vyloučení. Sociální ekonomika byla rovněž zahrnuta do Doporučení pro obce a města pro předcházení tvorby a rozšiřování sociálně vyloučených lokalit se zdůrazněním zajištění potřeby bydlení, které vydalo Ministerstvo vnitra ČR ve spolupráci s Kanceláří veřejného ochránce práv. Sociální podnikání bylo součástí Národního akčního plánu sociálního začleňování na léta 2008 – 2010 a je součástí Národního plánu podpory a integrace občanů se zdravotním postižením na období 2010 – 2014. Sociální ekonomika je součástí Strategie udržitelného rozvoje.

1. Teoretická vymezení sociální ekonomiky a sociálního podniku

Definice a pojetí sociálního podniku vychází z koncepce sociální ekonomiky, jako vybraného segmentu ekonomické praxe, který je založen na implementaci zásad a principů sociální solidarity a společenské odpovědnosti.

Původ sociální ekonomiky je velmi často spojován s termínem „třetí sektor“, kterým jsou v odborné literatuře označovány pojmy jako občanský sektor a sociální ekonomika. Zatímco první z pojmů, tedy občanský sektor, představuje koncepci založenou v USA, sociální ekonomika je pojmem používaným zejména na evropském kontinentu. Občanský sektor je velmi často charakterizován naplněním pěti základních znaků: organizovanost, nezávislost na státu, princip nerozdělování zisku, samosprávnost a dobrovolnost.

Sociální ekonomika je nejčastěji definována na základě charakteristiky a typu subjektů, které spadají do jejího rámce. V praxi jsou rozlišovány dva základní přístupy, kterými jsou vymezovány subjekty sociální ekonomiky. Prvním z nich je právně-institucionální přístup, který vymezuje sociální ekonomiku na základě právních a legislativních forem – družstva, vzájemně prospěšné společnosti (tzv. mutuálky), asociace, nadace a sociální podniky. Normativní přístup vymezuje subjekty sociální ekonomiky na základě kritéria společných principů, které jsou v sociálních podnicích uplatňovány bez ohledu na jejich právní formu. (Dohnalová, 2011, s. 25 – 27)

K základním charakteristickým znakům subjektů sociální ekonomiky patří:

- upřednostňování osob a sociálních hodnot před kapitálem,
- ochrana a uplatňování zásady solidarity a odpovědnosti,
- spojení zájmů členů,
- demokratická kontrola,
- dobrovolná a otevřená účast,
- samostatné řízení,
- využívání zisku pro dosažení cílů trvale udržitelného rozvoje.

Evropská výzkumná společnost EMES vznikla v roce 1996 a založila síť vědeckých institucí pro studium vývoje sociální ekonomiky v Evropě. Napomáhala k zakládání různých nových typů organizací a podniků kolektivně skupinami lidí za účelem řešení problémů vzniklých v důsledku změn v ekonomickém systému. V roce 1947 vzniklo Mezinárodní centrum pro výzkum a informace o veřejné, sociální a družstevní ekonomice CIRIEC. Sociální ekonomika je dle centra definována jako seskupení soukromých formálně založených organizací, které jsou charakteristické svobodou rozhodování a svobodou členství, a které jsou založeny za účelem uspokojení potřeb svých členů, přičemž rozdělování jejich zisků nebo přebytků mezi členy není svázáno s kapitálem. (Dohnalová, 2012, s. 28 – 30)

Podporu sociální ekonomice dlouhodobě vyjadřuje rovněž Evropská unie. V roce 2000 byla založena reprezentativní instituce pro sociální ekonomiku CEP-CMAF – Evropská stálá konference družstev, vzájemných společností, sdružení a nadací, jejíž název od roku 2008 je Social Economy Europe. Tato instituce publikovala v roce 2002 Chartu sociální ekonomiky, která definuje základní principy uplatňování sociální ekonomiky v moderní vyspělé společnosti. V roce 2007 bylo přijato Memorandum k sociální ekonomice, které vymezuje pilíře sociální ekonomiky v podobě družstev, vzájemných společností, asociací a nadací. (Dohnalová, 2012, s. 36)

1.1. Sociální podnik

Pojem sociální podnik se v zemích západní Evropy objevuje v kontextu krize sociálního státu ve druhé polovině minulého století. Základními rysy této krize byly prvky decentralizace, privatizace a redukce služeb poskytovaných státem. Následkem byla rostoucí nezaměstnanost a vznikající potřeba nových sociálních služeb. Právě sociální podniky se staly nositeli nových řešení existujících a nově vznikajících ekonomických a sociálních problémů. Prototypem ideálního sociálního podniku je podle EMES subjekt, který funguje na základě demokratického rozhodování zapojených různých zúčastněných aktérů (zaměstnanců, klientů, dobrovolníků, dárců atd.). Základním východiskem je podpora demokratických principů na lokální úrovni prostřednictvím ekonomických aktivit. Pro sociální podniky je charakteristická kombinace více zdrojů. Výraznou roli zde sehrává práce, která může mít podobu placené práce či dobrovolnictví.

Sociální podniky vykonávají sociálně prospěšné aktivity napříč odvětvími. Nejvíce sociálních podniků zaměřuje svou činnost do oblasti poskytování sociálních služeb, místního rozvoje a pracovní integrace znevýhodněných osob. Sociální podniky pro pracovní integraci (WISE) jsou autonomní ekonomické subjekty, jejichž hlavním cílem je pracovní integrace nezaměstnaných lidí. (Dohnalová, 2012, s. 55–59)

Pro vymezení sociálního podniku existuje ve světové literatuře dle jednotlivých autorů celá řada definic a formulací, z nichž lze pro představu uvést:

- Jednotlivci, kteří se zajímají o to, jak přivést změny v sociálních otázkách, týkajících se podnikání. Rozhodující roli mají formulace sociální perspektivy, a jakým způsobem se změní role podnikatelských aktivit. (Waddock a Post, 1991).
- Sociální podnik zakládají ty osoby, které šíří své nápady ihned ve společnosti (komunitě), a jsou neúnavní řešitelé problémů prostřednictvím svých unikátních nápadů. (Nicholls, 2006).
- Sociální podnik je definován jako nástroj k řešení sociálních obav a problémů ve společnosti prostřednictvím podnikatelských aktivit a procesů. (Thompson a Doherty, 2006). (Hussain a Ishag, 2014)

V praxi se v zemích Evropy rozlišují v zásadě 3 typy sociálních podniků a to následovně:

- Sociální podnik, jehož hodnota je založena na hodnotě produkováných výrobků či poskytovaných služeb.
- Sociální podnik, který je zaměřen na poskytování sociálních služeb např. služby sociální péče, péče o děti, místní/komunitní služby, životní prostředí/recyklace apod.
- Sociální podniky, které poskytují zaměstnání znevýhodněným a zdravotně postiženým osobám, jedná se o tzv. integrační podniky.
- Sociální podnik, který je kombinací/mixem všech tří typů. (OECD, 2013)

Důležitým aspektem snižování chudoby prostřednictvím sociálního podnikání je, že se členové určité komunity sami podílejí na řešení jejich sociálních problémů. Cílem hospodářské politiky vyspělých zemí světa je snižovat chudobu v takové míře, aby byla zajišťována udržitelná budoucnost pro celé lidstvo. Rozhodujícím faktorem ovlivňujícím snižování chudoby a prevenci sociální exkluze je právě vlastní iniciativa a aktivita členů společnosti a jedním z nejdůležitějších nástrojů, jak toho dosáhnout, je právě sociální podnikání. (Bento a Muzanhenamo, 2014)

Koncept sociálního podniku není dosud v České republice přijat. Chybí zejména jednoznačné legislativní vymezení tohoto subjektu, jako jedinečné formy podnikání. Dosud existující sociální podniky v České republice mají různou právní formu, přičemž k nejčastějším patří společnost s ručením omezeným, občanské sdružení a družstvo. Nelze jednoznačně říci, která z právních forem sociálních podniků je nejvýhodnější. Vždy totiž záleží na osobě zakladatele, charakteru poskytovaných služeb či vyráběných výrobků, poslání sociálního podniku a dalších faktorech.

V současné době funguje v ČR cca 143 sociálních podniků, jež se k této myšlence samy hlásí a které podnikají snad ve všech oblastech hospodářství (výroba i služby všeho druhu). Jedná se

o úklidové služby, kavárny, cukrárny, restaurace, výrobní i zpracovatelské podniky, grafická studia, digitalizační dílny, call centra, údržbu zahrad a parků atd. (Bednářiková, 2011).

2. Aplikační část – komparace sociálních podniků

V průběhu měsíců březen až duben letošního roku bylo autorem tohoto článku realizováno vlastní dotazníkové šetření, jehož cílem bylo oslovit vybrané sociální podniky v České republice a prostřednictvím sběru dotazníků získat informace z oblasti managementu a personálního managementu těchto firem. Celkově bylo do dotazníkového šetření zapojeno 8 sociálních podniků. Za použití statistické metody vícekritériálního rozhodování je prostřednictvím aplikačního programu DAME, který je doplňkem programu Excel, provedeno komparativní hodnocení vybraných sociálních podniků. Stanovenými hodnotícími kritérii výběru optimální varianty jsou sociální podniky vzájemně porovnávány a to dle roku založení sociálního podniku (minimalizační kritérium), celkového počtu zaměstnanců sociálního podniku, počtu zaměstnanců se zdravotním postižením, procentním podílu vlastní hospodářské činnosti na celkových příjmech sociálního podniku. Rovněž je zvoleno jedno kvalitativní kritérium – právní forma sociálního podniku. V tabulce 1 je uvedeno osm typů sociálních podniků, které budou vzájemně posuzovány a hodnoceny dle stanovených hodnotících kritérií.

Tabulka 1 – Typy sociálních podniků a hodnotící kritéria

	založeno	počet zaměstnanců	OZP	podíl vlastní činnosti na celkových příjmech (v %)	právní forma
Sdružení Neratov, o.s. – Bartošovice v Orl. Horách	1992	80	56	51	občanské sdružení
Helpion o.p.s. – Rychnov nad Kněžnou	2009	1	0	100	obecně prospěšná společnost
Srdce a čin, o.p.s. – Sokolov	2011	6	4	65	obecně prospěšná společnost
SEMITAM s.r.o. – Havlíčkův Brod	2011	13	10	45	společnost s ručením omezeným
LLP Vision, s.r.o. – Brno	2012	13	0	60	společnost s ručením omezeným
Senza družstvo, chráněná dílna Prostějov	2000	45	43	83	družstvo
Zelená dílna, s.r.o. – Bruntál	2009	29	28	55	společnost s ručením omezeným
Krabičky, výrobní družstvo – Ostrava	2010	15	12	70	družstvo

Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Při řešení problému použijeme program DAME, pomocí něhož zadáme volbu „Nový problém“ a vyplníme **základní charakteristiky**: počet scénářů (výběr optimálního sociálního podniku) = 1, počet variant = 8, počet kritérií = 5.

Dále definujeme **způsoby hodnocení variant podle kritérií**: Párové porovnání (kvalitativní kritérium) pro kritérium právní forma. Hodnoty max (maximalizační kritérium) pro kritéria počet zaměstnanců, počet zaměstnanců se zdravotním postižením, podíl vlastní hospodářské činnosti so-

ciálního podniku na celkových příjmech podniku. Hodnoty min (minimalizační kritérium) pro kritérium rok založení sociálního podniku.

Tabulka 2 – Hierarchická struktura problému

Nazvy scenariu:							
Výběr optimálního sociálního podniku							
Nazvy kritérii:							
založení	zaměst.	OZP	vlas. př.	forma			
Nazvy variant:							
Neratov	Helpion	Srdce	SEMIT	LLP	SENZA	Zel. díl.	Krabičky

Zdroj: vlastní vypracování, program DAME

Pomocí programu DAME byla vyplněna matice párových porovnání kritérií. Jedná o tzv. Saatyho metodu párového porovnání.

Tabulka 3 – Matice párových porovnání kritérií a vektor vah kritérií

	založení	zaměstnanci	OZP	vlastní příjmy	právní forma	váhy kritérií
založení	1	1/3	1/3	1/2	2	0,112974
zaměstnanci	3	1	1/2	2	3	0,270858
OZP	3	2	1	2	3	0,358606
vlastní příjmy	2	1/2	1/2	1	2	0,172232
právní forma	1/2	1/3	1/3	1/2	1	0,08533

Zdroj: vlastní vypracování, program DAME

Při porovnání jednotlivých kritérií jsem dospěl k závěru, že:

- rok založení vs. počet zaměstnanců – kritérium počtu zaměstnanců je mírně preferováno před rokem založení
- rok založení vs. zaměstnanci se ZP – kritérium počtu zaměstnanců se ZP je mírně upřednostňováno před rokem založení
- rok založení vs. vlastní příjmy – kritérium vlastní příjmy podniku je mírně upřednostňováno před rokem založení
- rok založení vs. právní forma – kritérium roku založení je upřednostňováno před právní formou podniku
- zaměstnanci celkem vs. zaměstnanci se ZP – kritérium zaměstnanci se ZP je mírně upřednostňováno před celkovým počtem zaměstnanců
- zaměstnanci celkem vs. vlastní příjmy – kritérium počet zaměstnanců je mírně upřednostňováno před kritériem vlastních příjmů
- zaměstnanci celkem vs. právní forma – kritérium počtu zaměstnanců je upřednostňováno před kritériem právní formy
- zaměstnanci se ZP vs. vlastní příjmy – kritérium zaměstnanci se ZP je mírně upřednostňováno před kritériem vlastních příjmů
- zaměstnanci se ZP vs. právní forma – kritérium zaměstnanci se ZP je mírně upřednostňováno před kritériem právní formy
- vlastní příjmy vs. právní forma – kritérium vlastní příjmy je mírně upřednostňováno před kritériem právní formy

Důležitým ukazatelem konzistentnosti hodnocení důležitosti kritérií je index nekonzistence. Ten by neměl překročit hodnotu 0,100., jinak by měl rozhodovatel svoje hodnoty v matici přehodnotit (změnit). V mém případě je index nekonzistence = 0,020, jeho hodnota se automaticky zobrazuje v políčku vpravo nahoře u matice párového porovnání. Zcela vpravo je pak uveden normalizovaný vektor vah kritérií – vektor relativních důležitostí kritérií. Vyplývá z něj, že nejdůležitějším kritériem rozhodování je počet zaměstnanců se ZP s váhou 0,35 (tj. relativní důležitost 35%), druhým nejdůležitějším kritériem je počet zaměstnanců s váhou 0,27 (tj. relativní důležitost 27%), atd.

V tabulce 4 jsou uvedeny normalizované hodnoty všech kritérií. Základní vlastností této matice je to, že součet sloupců je vždy roven jedné.

Tabulka 4 – Normalizované hodnoty všech kritérií

0,125924	0,39604	0,36129	0,096408	0,079995
0,124859	0,00495	0,006452	0,189036	0,060194
0,124734	0,029703	0,025806	0,122873	0,060194
0,124734	0,064356	0,064516	0,085066	0,121299
0,124672	0,064356	0,006452	0,113422	0,121299
0,125421	0,222772	0,277419	0,1569	0,21786
0,124859	0,143564	0,180645	0,10397	0,121299
0,124797	0,074257	0,077419	0,132325	0,21786

Zdroj: vlastní vypracování, program DAME

V tabulce 5 je zobrazena vyplněná matice párových porovnání variant podle kvalitativního kritéria právní forma. Předmětem hodnocení bylo kritérium právní forma dvou variant namísto důležitosti kritérií. Byla položena otázka: Kolikrát je právní forma první varianty lepší než druhé porovnávané varianty? Vyhodnocení probíhá opět pomocí Saatyho škály. Jedná o vysoce subjektivní hodnocení právní formy sociálního podniku. Výsledný index nekonzistence matice párových porovnání má přijatelnou hodnotu $0,007 < 0,1$.

Tabulka 5 – Matice párových porovnání variant podle kritéria právní forma

	Neratov	Helpion	Srdce	SEMIT	LLP	SENZA	Zel. díl.	Krabičky
Neratov	1	2	2	1/2	1/2	1/3	1/2	1/3
Helpion	1/2	1	1	1/2	1/2	1/3	1/2	1/3
Srdce	1/2	1	1	1/2	1/2	1/3	1/2	1/3
SEMIT	2	2	2	1	1	1/2	1	1/2
LLP	2	2	2	1	1	1/2	1	1/2
SENZA	3	3	3	2	2	1	2	1
Zel. díl.	2	2	2	1	1	1/2	1	1/2
Krabičky	3	3	3	2	2	1	2	1

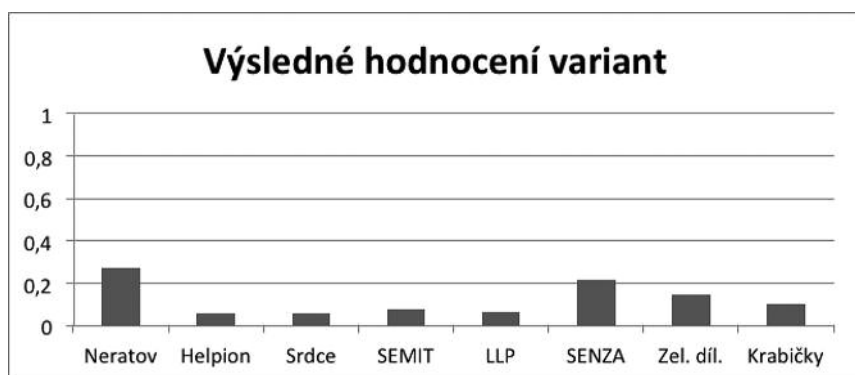
Zdroj: vlastní vypracování, program DAME

V následující tabulce 6 je uvedeno celkové výsledné hodnocení variant pomocí metody AHP. U každé varianty je uvedena hodnota představující její relativní váhu v souboru všech uvažovaných variant (tzv. distributivní mód v AHP). Podle velikosti této hodnoty jsou pak varianty uspořádány od nejlepší v pořadí (1) k nejhorší (6).

Tabulka 6 – Celkové výsledné hodnocení variant

	Váha	Pořadí
Neratov	0,274488	1
Helpion	0,055455	8
Srdce	0,05769	7
SEMIT	0,079661	5
LLP	0,063715	6
SENZA	0,219606	2
Zel. díl.	0,146029	3
Krabičky	0,103356	4

Zdroj: vlastní vypracování, program DAME

Graf 1: Celkové výsledné hodnocení variant

Zdroj: vlastní vypracování, program DAME

► Závěr

Na základě hodnocení jednotlivých variant v průběhu jednotlivých postupných kroků výpočtu v programu DAME lze konstatovat a interpretovat závěrečné výsledky následovně. Jako nejlepší varianta sociálního podniku byla vyhodnocena na základě výpočtu varianta sociálního podniku Sdružení Neratov, o. s. Na druhém místě se umístilo SENZA družstvo, chráněná dílna. Na dalších místech se pak postupně sociální podniky umístily následovně: Zelená dílna, s.r.o. Brun-tál, Krabičky, výrobní družstvo Ostrava, SEMITAM s.r.o. Havlíčkův Brod, LLP Vision s.r.o. Brno, Srdce a čin o. p. s. Sokolov, Helpion o. p. s. Rychnov nad Kněžnou.

Z dotazníkového šetření jednoznačně vyplynulo, že za největší bariéru vzniku a rozvoje sociálních podniků v České republice je považována neexistence jakékoli právní úpravy sociálního podnikání či sociálního podniku. Další bariérou je nekonceptnost jakékoliv podpory sociálního podniku např. z hlediska Zákona o zaměstnanosti. V tomto zákoně je mimo jiné zakotvena podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením, žádná však podpora ani výhoda při zaměstnávání sociálně znevýhodněných osob. Právě tato skupina tvoří zásadní procentní část uchazečů o zaměstnání s evidovanou dlouhodobou nezaměstnaností.

Bariérou vzniku integračních sociálních podniků jsou „vynikající“ podmínky a možnosti tzv. náhradního plnění, které vyplývají ze Zákona o zaměstnanosti. Zákon stanoví zaměstnávat na každých 25 zaměstnanců jednu osobu se zdravotním postižením. Pokud toto ustanovení zaměstnavatel nesplní, může buď odvádět zákonem stanovenou částku do státního rozpočtu, nebo odebírat výrobky či služby od zaměstnavatele, který zaměstnává více než 50 % osob se zdravotním posti-

žením. Na trhu existuje celá řada spekulantů, které neřeší zákon. Ti si zakládají firmy specializující se na to, že přefakturovávají náhradní plnění bez přímého zaměstnávání zdravotně postižených. Velmi tím poškozují skutečné zaměstnavatele, kteří by rádi získali obchody v režimu náhradního plnění, bohužel ale nemají takovou sílu a moc, jako tyto spekulativní firmy.

Značnou bariérou je nedostatek finančních zdrojů, které by mohly vést k podpoře vícezdrojového financování podniku. Sociální podniky zaměstnávají většinou osoby s omezeným pracovním výkonem a to představuje již bariéru na trhu v tom smyslu, že takové firmy dosahují obvykle nižších výkonů než „běžný“ podnik v daném segmentu trhu. Dosud jediná dotační podpora existuje pro podniky, které zaměstnávají osoby se zdravotním postižením, vůbec ale není řešena podpora podniků, které zaměstnávají sociálně znevýhodněné skupiny obyvatel. Jako další možný zdroj příjmů sociálních podniků se rýsuje oblast zapojení se do evropských projektů. Bohužel nastavené podmínky vybraných operačních programů, z nichž bylo možné čerpat finanční podporu v letech 2007 – 2013, jsou pro drtivou většinu sociálních podniků neakceptovatelné a nesplnitelné. V rámci Operačního programu Podnikání a inovace mohl žadatel dosáhnout pouze na 40 %, v nejlepším na 60 % objemu schváleného rozpočtu projektu. Zbylou část rozpočtu musela firma pokrýt z vlastních zdrojů, popř. z cizích zdrojů ve formě úvěrů a půjček. Pokud jde o banky a jejich úvěrování sociálního podniku, je situace v ČR tristní.

To, zda se sociální podniky podaří trvale etablovat do českého podnikatelského sektoru, ukáže až delší čas. Pokud sociální podniky získají nezbytnou politickou a celospolečenskou podporu, podaří se prosadit speciální legislativa a sociální podnik tak získá speciální statut legitimní alternativy k dosud fungujícím právním formám podnikání, pak se dá předpokládat, že budou v české ekonomice existovat základní příznivé výchozí podmínky pro rozvoj sociálních podniků. Je však nutné si rovněž uvědomit, že ať již bude mít sociální podnik jakoukoli podobu, bude se stále jednat o podnik, pro nějž budou platit stejné podmínky a pravidla systému řízení, jako pro jakoukoli jinou firmu.

Literatura

- [1] BEDNÁRIKOVÁ, Daniela a FRANCOVÁ, Petra, 2011. *Studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR – plná verze*. 1. vyd. Praha: Nová ekonomika, o.p.s. 36 s. ISBN 978-80-260-0934-4.
- [2] BENTO, Paulo a MUZANENHAMO, Penelope, 2014. „Social Entrepreneurship and Brand Africa – How Human Capacity Can Reduce Poverty“. Social Science Research Network. Social Entrepreneurship eJournal. [online]. 2014 [cit. 31. 7. 2014], dostupné na World Wide Web – <http://www.papers.ssrn.com>.
- [3] DOHNALOVÁ, Marie a PRŮŠA, Ladislav, 2011. *Sociální ekonomika*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR. 176 s. ISBN 978-80-7357-573-1.
- [4] DOHNALOVÁ, Marie a kol, 2012. *Sociální ekonomika, sociální podnikání*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR. 132 s. ISBN 978-80-7357-269-3.
- [5] HUSSAIN, Nazia a ISHAG, Muhammad, 2014. „Assessing Social Entrepreneurship Initiatives: Journey of Past, Present and Future.“ Advances in Social Sciences Research Journal – Vol. 1, No. 3, p. 207–215. [online]. 2014 [cit. 30.09.2014], dostupné na World Wide Web – <http://www.scholarpublishing.org>
- [6] OECD. *Social Enterprise in Western Europe* [online]. 2013 [cit. 15. 09. 2014], dostupné na World Wide Web – <http://www.oecd.org/cfe/leed/38870689.pdf>

Sociální podnik v podmínkách České republiky

Abstrakt:

Motivem pro výběr tématu vědeckého článku je narůstající potřeba hledání alternativ řešení otázky sociální exkluze a nezaměstnanosti specifických cílových skupin. Komise EU ve svém Doporučení o aktivním začleňování lidí vyloučených z trhu práce navrhuje v otázce řešení sociál-

ního vyloučení a chudoby účinnější uplatňování sociálních inovací a plné využití potenciálu sociální ekonomiky. Vědeckým cílem příspěvku je poukázat na nový fenomén sociálního podnikání v České republice, na základě realizovaného dotazníkového šetření provést vzájemnou komparaci vybraných sociálních podniků v České republice, prostřednictvím metody vícekritériálního rozhodování stanovit pořadí zkoumaných sociálních podniků dle jednotlivých zvolených kritérií. Hlavní výzkumná otázka je formulována tak, aby identifikovala základní bariéry vzniku a rozvoje sociálních podniků v České republice. V teoretické části článku je využita metoda obsahové analýzy a metoda deskriptivní. Metod obsahové analýzy relevantních výzkumů, odborných prací a literatury a následné syntézy je využito pro nalezení podstatných charakteristik sociální ekonomiky a sociálního podnikání a jejich souvislostí. Metodou komparace jsou analyzovány podmínky fungování sociálně podnikatelského prostředí v České republice. Deskripce českého sociálně podnikatelského prostředí vychází z výstupů vlastního dotazníkového šetření v otázce financování, organizační struktury, plnění cílů sociálního podnikání a dalších. Účelem metody statistického dotazníkového šetření bylo realizovat sběr informací od existujících sociálních podniků na území České republiky. Rovněž byla při zpracovávání informací použita metoda analýza dat a metoda indukce – je založena na zkoumání jednotlivého jevu nebo události, na základě něhož je pak vyvozován obecný závěr. Přestože historicky, hospodářsky i společensky má Česká republika blízko k myšlenkovým hodnotám sociálního podnikání, tak dosud není vytvořen jednoznačný systém sociálního podnikání. Chybí ucelená síť infrastruktury sociálního podnikání, legislativní vymezení, podmínky vzniku a fungování sociálních podniků, dlouhodobé a efektivní nástroje financování, celková ucelená koncepce sociálního podnikání.

Klíčová slova:

sociální ekonomika, sociální podnik, vícekritériální rozhodování

Ing. Vojtěch Beck

Vysoká škola sociálně správní, Institut celoživotního vzdělávání Havířov o.p.s.

V. Nezvala 801/1, 736 01 Havířov

e-mail: vojtech.beck@seznam.cz